

BARRURAKO PLANAK

Askotariko telesailak, edonora ihes egiteko

 JENDARTEA / Gaizka IZAGIRRE BROSA

Etxeko egonaldi behartuan norberak bere ihesak topatu behar. Plataforma digitalen bat eskura duenak, horietan arnas pixka bat topa dezake. Eskaintza hain denez zabala, egoki arrantzatzea ez da beti erraza izaten. Hona hemen pista batzuk.

«THE OUTSIDER» / 18 URTETIK GORA / HBO

Beldur eta misterio dosi apur batez hasiko dugu itxialdirako gomen-dioen zerrenda hau. 2020. urtean estreinatu den telesail honek ileak puntan jartzeko gaitasuna erakutsi baitu lehen segundotik. Izen bereko Stephen King idazlearen eleberriaren moldaketa, hamar ataletan zehar, kasu aztoragarri eta sinestezin bat izango du ardatz. Esango nuke Stephen Kingek ez duela zorte gehiegirik izan pantaila txikiaren eremuan, zineman maisulanak

bilakatu diren filmak egin diren arren bere lanekin, telesailen arloan moldaketa nahiko inozoak topatu baitaitezke. Hanka sartze-ko beldurrik gabe esango dut, beraz, “The Outsider” telebistarako Kingen inoizko eleberri moldaketarik onena dela. Kasu aztoragarria aipatu dut, eta zergatia galdetzen ariko zarete. Frankie Peterson umearen hilketa basatia ikertzen hasiko dira Ralph Anderson detektibea (Ben Mendelsohn) eta Holly Gibney (Cynthia Erivo). Lehen atalean hilketa horren erantzulea nor den oso nabaria den arren, minutuak

igaro ahala frogatzen esplikaezinak eta ulergaitzak sartuko dira jokoan, Stephen Kingen munduan hain ezagunak egin diren naturaz gaindiko elementuak tartekatuz. Betiko thriller klasikoaren zantzuak dituen arren, *True Detective* telesailaren atmosferaz baliatzen da, *nordic noir* forma duen genero poliziakoaren eremuan murgilduz, beldurraren inguruko erradiografia paregabea eraikitzen. Eskandinaviatik jaio den kontakizuna dirudi, baina “It” filma ekuazioren barruan sartuz. Bortitza, iluna, itogarria eta botere-tsua.

«DARK» / 16 URTETIK GORA / NETFLIX

Urrutiko agintearen tekla sakatu aurretik ohar garrantzitsua: telesail berezi honen trama labirintikoa jarraitzeko, kalkulagailua, bolaluma eta koaderno gertu izatea gomendatzen dizut, une askotan nahasmenean erortzeko arriskua izango baituzu. Txundigarria irudituko zaizun istorio honen muina Alemaniako herrixka batean gertatzen da. Askok, helduentzako “Stranger Things” gisa etiketatu duten arren, ikuspuntu eta atmosfera askoz ilunagoa duela iruditzen zait eta ildo horretan gertuago dago “Twin Peaks” telesailetik.

Lau denbora-tarte erabiliz (1952-1986-2019-2052), bi umeren desagerpen misteriotsua azalduko duen istorio bikain eta harrigarriaz gozatzeko aukera izango duzu. Misterioz beteriko telesail maitetsua, istorioaren protagonistek nahasten eta harilkatzen du-

ten misterioa. Ikusleari ematen zaion informazioa oso zehatz neurtuta dago, eta, tramaren korapiloak askatzen zoazen neurrian, muinean, mendekotasuna sortzen duen gidoi xurgatzaile batekin egingo duzu topo. Erabat zoratuta eta txundituta amaituko duzu.

«YEARS AND YEARS» /

12 URTETIK GORA / HBO

Koronabirusaren eztanda honen baitan irmotasunez gomendatzen dizudan izenburua, bertan ikusiko dituzun irudiak fikzio hutsa diren arren, zoritxarrez, geroz eta ezagunagoak egingo zaizkizulako. Hamabost urtean zehar Lyons familiaren istorioa jarraitzeko aukera izango duzu, urte horietan gizarte britaniarrean –eta munduan– ezinbestekoak izango diren gertaera politiko, ekonomiko eta teknologikoek izango duten eragin ikaragarria kontua izanda.

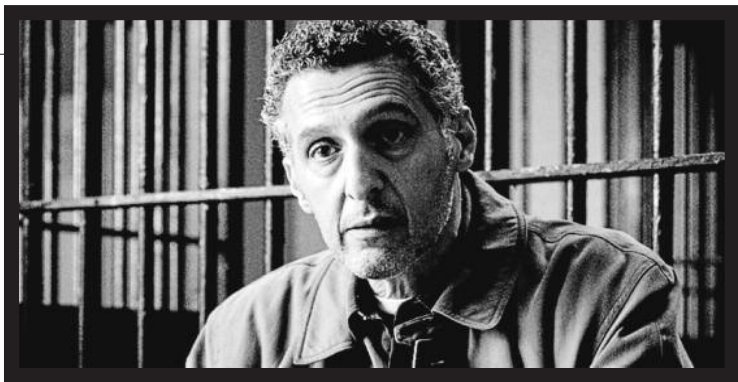
Sinopsia drama familiar arrunt baten inguruko istorio jasanezina eta errepikakorra irudituko zaizun arren, topatuko duzuna guztiz kontrakoa izango da. Errazago azaltzen saiatuko naiz. Hartu irabiagailua eta sartu: “Black Mirror” telesailaren xafla batzuk, “Sense8” eta “This is Us” telesailetakoa pertsonaien mamia, drama, umore beltza eta distopia esentzia apur bat. Alexa, Brexita, transhumanismoa, errefuxiatuak, gidoi biraketa harrigarriak eta erritmo frenetikoak. Guztia ongi nahastu. Emaizta, HBO on ikusgai daukazu “Years & Years” telesaila. A ze harribitxia!

«THE NIGHT OF» / 18 URTETIK GORA / HBO

Izen bereko telesail britainiar baten moldaketa da gomendatzen dizudan telesaila. Neska ezezagun batekin oheratu ostean, hurrengo goizean esnatzean, neska hilda eta labankadaz josia dagoela ohartzen da protagonista. Protagonista ez da ezertaz gogoratzen eta ihes egitea erabakitzen du. Hortik aurrera xehetasunez jositako ekoizpen milimetriko bat ikusteko aukera izango duzu, gurutzatzen joango diren azpi-trama desberdinen eta *flashback*

ugarirekin denboran joan-etorriak egiten dituen narrazio baten eraginez batik bat. Hasieran, Nasir Naz Khan ikus dezakegu –Riz Ahmed aktore ingelesak modu bikainean gorpuztua–, Queens auzoan bizi eta pakistandar jatorria duen erdiko klaseko ikaslea. Aitari baimenik eskatu gabe, familiako taxia hartu eta Manhattanen antolatu duten festa batera joatea izango du helburu. Hainbat bidaiariri autora igotzea ukatu ostean (ezin du taxiko *in service* mezua itzali), Andrea Cornish izeneko neska

bat igoko da autora. Paseo, droga, alkohol eta hainbat sedukzio jokoren ostean, protagonista, neska sukaldetan esnatzen da hurrengo goizean. Etxeko eskailerak igo eta agurtzera doanean, orde, neska ohearen erdian, labankadaz josia, hilik aurkituko du. Momentu horretatik aurrera bere bizitza betiko aldatuko da. Drama penal desberdin, ausart eta batez ere kritikoa aurkituko duzu harribitxi honetan. Arrazismoa, justizia, politika, arau kulturalak, agintaritzak, konformis-

moa edota borroka bezalako gaitentikorrak ukituz. Helmuga baino, garrantzitsuena bidea dela konturatuko zarete. Hori bai, bide hori, benetako maisulanak iruditzen zaizkidan lehen eta az-

ken atal zoragarrien artean babesturik. Aktoreak, pertsonaiak, gidoia, erritmoaren erabilpen paregabea eta, logikoa den bezala, HBO delako, alderdi tekniko zoragarria.

«WHEN THEY SEE US» / 16 URTETIK GORA / NETFLIX

Zoritzarrez, oso gertukoa sentituko duzun kontakizuna da honakoa, Altsasuko gazteek bizi duten bidegabekeriarekin zuzeneko lotura berehala egingo baituzu. Benetako kasu batean oinarrituriko ekoizpen honek, AEBetan *Central Park Five* ("Central Parkeko bostak") bezala eza gututako gazteek sufritu zutenaren inguruko erretratu latza erakusten digu, kartzelatu zituz-

ten bost gazte errugabe. Kasu horren baitan, gainera, ezinbesteko elementuak jartzen ditu mahai gainean, testuingurua beti delako garrantzitsua horrelako gertaerak ulertzeko; polizia basakeria, transfobia, Amerikako botere judiziala, arrazakeria, politika, justizia soziala. Lau zatitan eraikitako kontakizun gordin honen hasierak protagonistak nolakoak diren eza gutzeko balio digu. Auzo xumeetan bizi diren nerabe arruntak, adin tarte horretan lo-

ratzen diren egonezinekin, batzuk besteak baino zentratuagoak, baina guztiak bihotz onekoak. Sortzen den enpatia azkar horri esker, Ava DuVernay sortzaileak ikusleari erraietara iristen zaion kontaketa mingarri eta larria osatzea lortzen du. Egiturari dagokionez, telesailak lau zatiak erabiltzen ditu gazteen etapa oso konkretuak islatzeko: galdeketen gaua, epaiketa, erreformatorioko egunak eta, azken gaztearen kasua, larriena eta bidegabeena.

«SUCCESSION» / 16 URTETIK GORA / HBO

Hasierako tituluen musika hipnotikoa, ikustearzuden mirari txiki honen aurrerapen paregabea irudituko zaizu. Berrogeialdian egoteko beharra izango ez bazenu ere, ziur nago telesail honi heltzen diozun unetik ez zarela etxeko lau hormen artean mugitu ere egingo. Iaz estreinatu zen lan hau gomendatu nahi dizut, azken urteetako telesail zaparradaren azpian, ezkutuan, ostrazismoan geratu den izenburu horietako bat iruditzen zaidalako. Familiari,

aberastasunari eta botereari buruzko ikuspegi oso entrete-nigarri, mingarri eta autentikoa eskaintzeaz gain, umore beltz ukituak dituen melodrama shakespearetar paregabea iruditzen zait. Lehen segundotik erabat harrapaturik utziko zaituen ekoizpen zoragarria. Pertsonaia jasanezin eta gorrotagarriak baina era berean maitagarriak sortzearen meritua dauka Jesse Armstrong horiek ez ditu zentzurik gabeko atalen artean sartu, gidoi biribil eta sendo baten laguntza izan baitute, beraien garapena txundigarria eta ia perfektua bilakatzeko.

«THE OFFICE» / GUZTIENTZAT / AMAZON

Ha ma bost eguneko itxialdia eta umorezko telesailik ez? Lasai, komediaren arloan inoiz egin den telesailik onenatarikoa-ren inguruko sarrera irakurtzen ari zara eta. Halaxe da irakurle maitea, 2005tik 2013ra AEBetako NBC telebista katean eman zuten bederatzi denboraldi eta 188 ataleko telesail honek txoko pribile-

giatua betetzen du nire lan kuttunen kutxan. Dokumental faltsu formatuan grabatua, Dunder Mifflin paper enpresaren egunerokoa islatzen du. Tira, enpresarena baino, bertako langile xelebreena. Pertsonaia sorta zoragarriaren artean, Michael Scott nagusiarena nabarmenduko nuke, Steve Carell aktoreak gorpuztua. Mundu guztiak nagusitzat izan nahiko luketen pertsona den arren, langile guztien amesgaizto bilakatuko da. Andy Bernard, Dwight Schru-

te, Pam, Jim, Stanley, Angela, Kevin... "Succession" telesaileko protagonistak bezala, guztiak maitatu eta gorrotatuko dituzu.

Binge watching edo atalak bata bestearen jarraian irensteko sail aproposa iruditzen zait, 30 minutu inguruko atal oso dibertigarriak eta arinak direlako, baina, batez ere, minutu horietan gertatuko zaizkien egoera surrealisten barrez leherraraziko zaituztelako. Amaitu aurretik oharra: lehen denboraldia ikus-

ten hastean, denok izan dugun sentsazio bera izango duzu, «ez zait gehiegi gustatzen, ez da oso barregarria...». Pazientzia apur bat eskatu nahi nizuke, atal gu-

txi batzuk igarotzean guztiok sentitu dugun lotura hori lortuko delako eta une horretatik aurrera «*That's what she said*» esaten amaituko duzulako.

«THE LEFTOVERS» / 16 URTETIK GORA / HBO

Bat-batean munduko biztanleriaren %2 desagertu egin da. Inork ez daki non dauden, zer gertatu den. Hala, maite dituztenak galduta, gainerako %98ak egoerari aurre egin beharko dio. Telesail honetara gerturatzeko intenziorik baduzue, hori da argi izan behar duzuen gauza bakarra: berdin dio desagerturiko pertsona horiek non dauden, garrantzitsuena bertan gelditu direnak baitira. Nola birmoldatuko dituzte euren bizitzak,

maite dituzten pertsonak ondoan izan gabe? Premisa horretatik tiraka, telesail bitxi bezain erakargarria dela esango nuke, misterioz eta suspensez betea.

Mina, bakardadea eta desorientazioa gutxitan landu dira telesail batean hain modu indartsuan. Ikusleak bi muturretan banatzeko gaitasuna duen istorio horietako bat da. Zein muturretan kokatuko zarete? Telesaila gorrotatu ala maitatu egingo duzue? Garrantzitsua, telesailean sinestea eta barruraino murgiltzea. Asmoa hasieratik gillotina eskuartearen ikus- tea bada, hobe ez gerturatzea.

Bestalde, HBOren zigilua ikuste hutsa telesailera gerturatzeko argudio indartsua bada ere, aipatu kateak egindako ekoizpen ugarien artean, gutxi batzuek soilik dutela honen anbizio, ausardia eta originaltasuna.

Interesgarria atal bakoitzetik atera daitezkeen eztabaidagai eta irakurketak. Hainbat unetan "Lost" telesaila datorkit burura, misterio ulertezin batez inguratua dagoelako guztia, eta, batez ere, hark piztu zizkidan antzeko sentsazioak sentiarazi dizkidalako. Ez da kasualitatea, beraz, sortzaileen artean, Damon Lindelof aurkitzea.

«TROLLHUNTERS» /

HAURRAK BEREZIKI / NETFLIX

Etxeko txikiekin ikusteko animaziozko telesail aparta. Guillermo del Toro zinema zuzendari ezagunak sortua eta DreamWorks Animation etxeak ekoiztua, 15 urteko Jim Lake Jr gaztearen istorioa du ardatz, eskolara bidean amuleto mistiko batekin topo egingo duena. Objektu bitxi horri esker, bizi den herrixkaren azpian ezkutaturik, Troll zibilizazio bat aurkituko du.

Abenturazko generoak eskaintzen dituen erremintak erabiliz eta animazioa helduleku gisa harturik, telesail epiko bat ikusteko aukera izango duzu, entretenigarria eta fantastikoa. Haurrentzako zinemaren barruan kokatuko nukeen arren,

etxeko nagusiekin batera ikus- tea gomendatzen dut, helduek haurtzarora bidaiatzeko aukera izango baituzue. Narrazioa umeak erakartzeko bezain sinplea den arren, atal konkretu batzuetan zirrara eta tentsio maila nabarmena topatuko duzue, zuek ere beraiekin batera harripaturik geratzeko modukoa. Trama nagusia apurka garatzen joango dela ikusiko duzue, gidoi trinko bat osatu arte, baina garrantzitsuena, haurrek behar duten irisgarritasun hori inongo unetan galdu gabe. Del Tororen eskua nabaria da ia minutu oro eta hori hainbat alorretan antzemango duzue: pertsonaia motak, gaizkileen konplexutasuna, beharrezko umore dosia edota genero fantastikoarekiko erakusten duen maitasuna.

«STRANGER THINGS» / GUZTIENTZAT / NETFLIX

Lehen denboraldiari esker batik bat, sare sozialak sustan jartzea lortu zuen telesaila. 8oko hamarkadako erreferentzia entsalada hau ikusteko, ordu luzeko maratoiak eta hainbat ekitaldi antolatu dituzte azken urteotan. Zein izan da baina, Duffer anaiek zanpatzea lortu duten tekla magiko hori? Telesailaren posterra ikuste hutsarekin –Drew Struzan marrazkilariari omenaldi nabarmena–, gure De-lorean partikularrean 8oko hamarkadara bidaia egiteko aukera eskaini digutela. Sentsazioen berpizte etengabea, eszenaratze perfektu batez lagunduta, karakterizazio eta interpretazio bikain batzuei esker eta ezin hobeto tartekaturiko bel-dur dosi txikiak erabilita. Umorea, zientzia fikzioa, suspensea, maitasuna eta

akzioa modu hain orekatuan uztartzea ez da inolaz ere batere erraza. Familia osoarekin ikusteko telesail aproposa iruditzen zaidan arren, “Indiana Jones” filmeko elkarriketa guztiak buruz ez badakizkizu, zure etxean “Ghostbusters” filmaren posterrik ez badago, apalean zenituen VHS zaharkituak malenkoniaz gogoratzen ez badituzu, “E.T.”-ren soinu banda entzutean oiloipurdia jartzen ez bazaizu, bizikleta gainean abenturak bizitzea aspergarria iruditzen bazitzaizun edota basoaren erdian egurrezko etxolak inoiz eraiki ez badituzu –finean, 8oko hamarkadako seme-alaba ez bazara–, gozamen mailak behera egingo du, ekoizpen arrunta bilakatu ar-te. Lan hau pasioz ala axolagabetasunez bizitzea eta zein urtetan jaio ala hezi za-ren zuzenki proportzionala baita. Ala ez.

«THE VICTIM» / 12 URTETIK GORA / FILMIN

Lau ordu irauten dituen zirraren zurrunbilo betean murgilduko zara. Aipamen berezia aktoreen lanari eta elkarriketek sortzen dituzten tentsio, misterio eta une dramatikoiei. Nor da biktima oso gaizki funtzionatzen duen sistema baten barruan? Lau ataletan banaturiko drama xurgatzaile, gogor eta bikain honak, ume baten hilketaren inguruko kasu latz eta hunkigarria ar-

datz hartuta, Eskoziako sistema legalaren prozeduren inguruko ikuspuntu oso interesgarria eta mamitsua eskaintzen du. Eztabai-darako uneak sortzearekin batera, era oso ausartean jartzen ditu

«CATASTROPHE» / 12 URTETIK GORA / AMAZON ETA MOVISTAR+

Umore gehiagoren beharra baduzu, hementxe beste proposamen dibertigarri bat. Rob Delaney estatubatuarra da, eta, Sharon Horgan, irlandarra. Bien arteko “erlazio-motz” baten eraginez, neska haurdun geratuko da. Ez dira apenas eza-gutzen, baina harremana mantentzeko saiakera egingo dute. Premisa, ezin sinpleagoa. Baina horregatik iruditzen zait hain zuzen telesail honen meritua gorai-patzeko modukoa dela. Txikitutasun horretatik, telesail bikaina lortzea oso zaila delako. Baina “Catastrophe”-k, hasieratik erakusten dizkigu karta guztiak, ez du inor engainatzeko intentziorik. Kontatu nahi digun ideiarekiko fideltasun osoa eskaintzen digu lehen minututik.

Nabarmendu nahi dudana dena den, modu zoragarrian landuriko beste alderdi bat da: pertsonaiak. Zein garrantzitsua den gidoi ala istorio sendo baten barruan, tramarekin batera eskutik doazen pertsonaia landuak tartekatzea. Amazon etxearen ekoizpen honek, muturreraino eramaten du teoria hori eta bi protagonista maitagarri eraikitzea lortu du. Lehen minututik maitatuko ditugun bi interpretazio/pertsonaia zoragarriari esker. Esan bezala, Sharon Horgan eta Rob Delaney (aktoreez gain, telesailaren gidoilariak ere badira). Interpretazio aldetik sekulako erakustaldia eskaintzen digute, baina, batez ere, etengabe islatzen duten naturaltasun horri esker, kimika harriagarria sortzea lortu dute bien artean. Bilduma banaezin bat osatuz, biak elkarrekin zoragarri funtzionatzen dute.

mahaiaren gainean hainbat gai polemiko. Edinburgon kokaturiko thriller dramatiko hau, Anna Deanen irudian zentratzen da batik bat. Orain dela 15 urte hil zuten 9 urteko ume baten ama. Gakoa zein da? Ume hori beste adin txikiko batek hil zuela, eta, ondorioz, urte gutxi batzuk erreformatario batean igaro ostean, gobernuaren babespean, nortasun berri batekin ekingo diola bizitza berriari. Urte horietan guztietan zehar, Annak hiltzailearen nortasuna eta koka-

lekua ezagutzeko gurutzadari ekingo dio. Annaren desesperazio horrek Craig Myers izeneko gizonetzko baten aurrean kokatuko du. Bera da hiltzailea ala sare sozialen erruz gizarteak epaitu duen pertsona errugabea da? Zuk zeuk deskubritu beharko duzu. Biktima izatea zer den, biktima izateak zer suposatzen duen eta biktima izatearen mugak non kokatzen ditugun azaltzen duen lan aparta. Nor da biktima oso gaizki funtzionatzen duen sistema baten barruan?